
Projev rektora prof. Tomáše Zimy na slavnostním otevření nové expozice v Husově domě v Kostnici

Projev rektora prof. Tomáše Zimy na slavnostním otevření nové expozice v Husově domě v Kostnici

Vážení přátelé, všichni, kdo jste přišli z daleka i z blízka!

Chci vás pozdravit jménem univerzity, která je navždy spojena se jménem M. Jana Husa, jménem pražského vysokého učení, které nese po svém zakladateli název Univerzita Karlova. Hus byl jejím učitelem, nějakou dobu děkanem artistické fakulty, a v r. 1409 dokonce rektorem celé univerzity.

Jako jeden z nástupců Husových v tomto úřadě považuji za svou povinnost, abych připomněl památku velkého pražského mistra, zahájil a doporučil tuto výstavu, která vyjadřuje Husovu velikost a aktuálnost pro dnešní dobu.

Název výstavy je „Jan Hus – odvaha myslet, odvaha věřit, odvaha zemřít“. V této souvislosti nemohu nezmínit, že tato odvaha, kterou prokázal M. Jan Hus, byla ve všech těchto podobách přítomna na pražském vysokém učení.

Odvahu myslet měly celé zástupy studentů i učitelů naší univerzity. Jenže myslet znamená také konat: mnohé z nich stálo myšlení a skutky, které z něho vyplývaly, nic menšího než jejich život – stejně jako M. Jana Husa. V této souvislosti zmiňuji popraveného dalšího rektora Univerzity Karlovy lékaře Jana Jessenia, který se stal obětí náboženské netolerance na počátku 17. století. Z nové doby pak musím zmínit studenta Jana Opletala, oběť nacistické zvěře z r. 1939, i studenta Jana Palacha, který si vzal dobrovolně život na znamení svého odporu proti sovětské okupaci a sovětizaci kulturního a politického života v tehdejší Československu v r. 1969.

Odvahu věřit měly rovněž celé generace našich studentů a učitelů. V době Husově, ale i v dobách pozdějších, šlo především o zápas o pravou podobu křesťanství a o poslání křesťanské církve. Hus viděl jako nejvyššího soudce v těchto záležitostech Ježíše Krista. Tato víra mu umožňovala změnu životního postoje nikoliv jen směrem k Bohu, ale i k člověku a k celé společnosti. A zde je jádro humanismu, prosazovaného v nové době na naší univerzitě. Proto, aby byla společnost opravdu lidská, je třeba prosazovat spravedlivé, rovné a otevřené vztahy mezi lidmi. A to je inspirace pro celou naši současnou společnost a také výzva pro naši univerzitu, abychom ve všech vědních oborech naplňovali tyto vysoké ideály, které tvoří páteř humanismu a demokracie. To je také poslední důvod, proč věříme, že je možný mír a spravedlivé, demokratické soužití všech národů v multikulturním a globalizovaném světě.

Ovaha zemřít patří mezi přední ctnosti. Zemřít ne zbytečně, ale ve víře, že oběť pro ušlechtilý ideál má smysl. Zde není třeba zbytečných komentářů. Ostatně odvaha zemřít souvisí s odvahou konsekventně myslet, jak jsem již uvedl.

Téma této reprezentativní výstavy plně vyjadřuje životní směřování M. Jana Husa, ale i mravní snahy instituce, ze které M. Jan vyšel – Univerzity Karlovy v Praze. Cesty k těmto snahám nemusí být vždy přímé, ale je důležité, že vedou k jednomu cíli. Musím uvést, že velký ctitel Husův, známý v zahraničí jako jeden z tvůrců Československa, prezident T. G. Masaryk, byl také profesorem naší univerzity.

Není nijak lehké zpřítomnit odkaz velkých osobností, které žily ve zcela odlišných podmínkách dávno před námi. Často se tak děje dost neorganicky, s určitou interpretací, která má nezřídka sloužit i k manipulaci těch, kdo jsou těmito historickými reminiscencemi oslovováni.

Hus není ten případ. Samozřejmě mylných pokusů Husa dezinterpretovat také nescházelo, ale vyšly naprázdno.

Svým myšlením, svou vírou a odvahou mluví Hus i dnes. Je třeba s radostí přivítat, že i bolestné rozdělení konfesní, které Hus pro český národ i pro svět a Evropu znamenal, je dnes překonáno: papež Jan Pavel II. v r. 1999 vyjádřil politování nad Husovou krutou smrtí a nazval jej reformátorem církve.

Radujme se z toho! Ať tato výstava promlouvá ke všem, kdo ji navštíví. Ať ukáže, že mistr Karlova vysokého učení v Praze Jan Hus mimo jiné chtěl, aby dobré vztahy lidí mezi sebou vytvářely vpravdě lidskou společnost, kde bude člověk člověku bližním a bratrem.

Dovolte mi zakončit citátem z jednoho z Husových rektorských projevů, který řekne to podstatné:

„Učme nikoho neurážet, pro všechny chtít dobro, starších ctít, vrstevníkům nezávidět, vyhýbat se domýšlivosti, řídit se rozumem a držet se ctnosti. Zachovávejme, co je dovolené, vyhýbejme se tomu, co je špatné pro naši spásu, nestydme se mluvit pravdu. Nezadržujme slovo, když ho je zapotřebí pro spásu, nezakrývejme je v jeho lesku; slovu pravdy nijak neodmlouvajme, slovem míru a spravedlnosti se vždy řiďme, aby mír a spravedlnost byly s námi.“ (1409).

Quod bonum, faustum, felix, fortunatumque sit.